

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

**Vzdelávací štandard z cudzích jazykov
pre 5. až 9. ročník
základnej školy pre sluchovo postihnutých
(nemecký jazyk)**

Modifikáciu vzdelávacieho štandardu koordinovala: Mgr. Iris Domancová, PhD.

Modifikáciu vzdelávacieho štandardu z nemeckého jazyka vypracovala: Mgr. Oľga Pokorná

Vzdelávací štandard s exemplifikačnými úlohami z Nemeckého jazyka pre 5. až 9. ročník základnej školy pre sluchovo postihnutých **schválilo** Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 01. augusta 2005 pod číslom CD-2005-17551/ 23704-2:095 s účinnosťou od 01. septembra 2005.

Základnými podkladmi pre vypracovanie vzdelávacieho štandardu z nemeckého jazyka pre 5. až 9. ročník základnej školy pre sluchovo postihnutých bol vzdelávací štandard z cudzích jazykov (nemecký jazyk) pre 5. až 9. ročník základnej školy, ktoré schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 30. augusta 2002 pod číslom 1263/2002 – 41 s platnosťou od 1. septembra 2002, od autorov: PaedDr. K. Bockaničová, Mgr. R.Hokynková, Mgr. Z. Nieburová, Mgr. A. Stankovianska, K. Biskupičová, Mgr. M. Bartošová, Mgr. M. Kalábová, Mgr. J. Nôta.

ÚVOD

Cieľový vzdelávací štandard z nemeckého jazyka pre 5. až 9. ročník základnej školy pre sluchovo postihnutých je pedagogickým dokumentom, ktorý je spolu s učebnými plánmi a učebnými osnovami určený na riadenie vyučovania nemeckého jazyka. Jeho úlohou je zabezpečiť, aby každá základná škola poskytla žiakom kvalitné, štandardné jazykové vzdelanie.

Vzdelávací štandard je členený na 4 časti:

1. Tematické okruhy
2. Jazykové funkcie
3. Rečové zručnosti
4. Jazykové prostriedky

Prvé tri časti sú spoločné pre všetky cudzie jazyky, štvrtá časť je špecifická pre každý cudzí jazyk.

Kapitola Tematické okruhy obsahuje 13 okruhov, v rámci ktorých majú žiaci rozvíjať svoje rečové zručnosti (počúvanie, čítanie, ústny prejav, písomný prejav) a zdokonaľovať správne používanie vybraných jazykových prostriedkov.

Každý okruh obsahuje niekoľko bodov, ktoré charakterizujú minimálny obsah každého tematického okruhu. Obsahovú náplň každého okruhu je možné rozšíriť podľa záujmu a schopností žiakov.

Kapitola Jazykové funkcie a Rečové zručnosti obsahujú zoznamy kompetencií, konkrétnych cieľov vyučovacieho procesu a požiadaviek na vedomosti a zručnosti žiakov.

V kapitole Jazykové prostriedky uvádzame požiadavky na jazykové prostriedky. **Jazykovými prostriedkami a funkciami, ktoré sú napísané tučným písmom, by sa mali po skončení základnej školy vedieť preukázať všetci žiaci** s prihliadnutím na individuálne osobitosti a schopnosti každého žiaka so sluchovým postihnutím.

Predložený vzdelávací štandard bol koncipovaný pre žiakov, ktorí si vybrali cudzí jazyk ako prvý cudzí jazyk na ZŠ pre sluchovo postihnutých s hodinovou dotáciou pre jednotlivé ročníky podľa učebného plánu: 5. ročník 1 – 3 h, 6. ročník 1 – 2 h, 7. ročník 1 – 3 h, 8. ročník 1 – 3 h, 9. ročník 1 – 3 h.

Vzdelávací štandard v predloženom spracovaní je považovaný za otvorený dokument, ktorý sa bude dotvárať na základe potrieb školskej praxe a požiadaviek, ktoré vyplývajú zo zmien v koncepcii vzdelávania cudzích jazykov na základnej škole pre sluchovo postihnutých.

I. Tematické okruhy

1. Osobná charakteristika

- Meno, adresa, národnosť, dátum narodenia, vek, pohlavie, stav
- Rodina – rodičia, súrodenci, starí rodičia, ďalšia rodina
- Popis osoby – vlastnosti, vzhľad, obliekanie
- Plány a želania

2. Dom a bývanie

- Náš byt (dom)
- Moja izba, zariadenie izby
- Rodné mesto (dedina)
- Život v meste (na vidieku)

3. Denný režim

- Môj pracovný deň
- Čo robievam popoludní
- Ako trávim večer
- Môj víkend

4. Škola

- Naša trieda (škola)
- Môj obľúbený (neobľúbený) predmet
- Budúce povolanie

5. Cestovanie

- Dopravné prostriedky
- Ako by som predstavil Slovensko zahraničným kamarátom
- Krajiny, mestá, ktoré som navštívil (krajiny, ktoré ma zaujali v TV)
- Krajiny, ktorých jazyk sa učím
- Orientácia v meste

6. Človek a spoločnosť

- Ľudské vlastnosti
- Môj kamarát (spolužiaci)
- Pozvánka, list, pohľadnica
- Sviatky (Vianoce, Veľká noc)
- Idoly a vzory
- Medziľudské vzťahy (tolerancia / predsudky, priateľstvo / láska, dospievanie)
- Moja vlasť – iné krajiny, iní ľudia
- Kriminalita mládeže, drogy, násilie

7. Starostlivosť o zdravie

- Ľudské telo
- Zdravý životný štýl
- Šport
- U lekára

8. Obchody

- Druhy obchodov
- Nakupovanie, vreckové

9. Stravovanie

- Druhy jedál a nápojov
- Zdravá strava
- V reštaurácii
- Varenie doma
- **Oslava narodenín**

10. Služby

- Pošta
- Telefonovanie
- Hotel
- Na stanici (na letisku)
- e-mail, internet

11. Príroda

- Zvieratá – domáce a voľne žijúce
- Rastliny
- Životné prostredie, ekológia

12. Voľný čas a zábava

- Zaujmová činnosť
- Hudba
- Časopisy a knihy
- Obľúbený TV program, film
- Prázdniny

13. Čas a počasie

- Vyjadrenie času, dátumu
- Ročné obdobia
- Počasie
- Svetové strany

II. Jazykové funkcie

V každodenných situáciách **žiaci vedia, ústne aj písomne**, primeraným spôsobom:

1. **pozdraviť sa a odpovedať na pozdrav, rozlúčiť sa**
2. začať rozhovor, pokračovať v ňom a ukončiť rozhovor
3. **osloviť niekoho, predstaviť seba aj iných ľudí a opýtať ako sa kto má**
4. **poprosiť a poďakovať**
5. **ospravedlniť sa**
6. **pýtať sa a odpovedať na otázky**
7. používať zaužívané frázy pri telefonovaní a v korešpondencii
8. **vyjadriť súhlas/ nesúhlas, odmietnutie, nezujem, radu, zákaz**
9. **vyjadriť radosť / sklamanie, prekvapenie, želanie, spokojnosť, nespokojnosť**
10. prijať pozvanie a vyjadriť pozvanie
11. vyjadriť / zistiť zámer, ponuku, radu
12. **vyhľadať a poskytnúť informácie/ požiadať o informácie**

III. Rečové zručnosti

3.1. Počúvanie s porozumením

Žiaci porozumejú:

- vety, výrazy a slová, ktoré sa ich bezprostredne týkajú

Žiaci:

- porozumejú jednoduchým textom pomocou neverbálnych znakov (gestá, mimika, reč tela,...) v priamej komunikácii.

3.2. Čítanie s porozumením

Žiaci vedia:

- vyhľadať hlavnú myšlienku v texte, ktorý má minimálny počet neznámych slov (asi 5%).
- vyhľadať špecifické informácie v jednoduchých textoch
- v texte rozlíšiť podstatné informácie od nepodstatných
- vyhľadať relevantné informácie z obrázkov, grafov, tabuliek, ktoré sprevádzajú písaný text

Charakteristika textov na čítanie:

Krátke a jednoduché texty (približne 50 – 70 slov) obsahujúce najbežnejšiu slovnú zásobu, ktorá sa týka daných tematických okruhov, vrátane internacionalizmov, napríklad:

- *krátke a jednoduché osobné listy (v rozsahu 100-120 slov)*
- *ukážky z literatúry pre mládež, jednoduché texty z časopisov pre mládež*
- *sprievodcovia, reklamy, jedálne lístky, cestovné poriadky*
- *jednoduché návody, s ktorými sa možno stretnúť v každodennom živote (napr. recept na prípravu polievky, pravidlá hier, verejný telefónny automat)*
- *značky a vývesné štíty na verejných miestach, napr. na ulici, v reštaurácii, na stanici, v škole (orientačné značky, príkazy, zákazy, výstražné značky)*

3.3. Ústny prejav

Žiaci vedia:

- *nadviazať krátky dialóg na tému, ktorá im je blízka*
- *klásť otázky k danej téme z každodenného života, ktorá im je blízka a tiež odpovedať na otázky*
- *rozprávať o bežných témach a vymieňať si pritom jednoduché informácie*
- **jednoduchými vetami opísať seba, svoju rodinu, iných ľudí, spôsob života a ich činnosť v škole**
- *vyjadriť čas, deň, mesiac, dátum*
- *jednoducho opísať, čo robili v minulosti*
- *načrtnúť svoje plány do budúcnosti*
- *vyjadriť v krátkosti jednoduchými vetami, názor na daný problém, otázku, ktorá sa týka stanovených tematických okruhov*

Žiaci vedia jednoduchým spôsobom opísať a porozprávať o:

- *mieste, kde bývajú*
- *veciach v ich okolí (napr. o dome, obľúbenej veci)*
- **svojom dennom režime** a ostatných témach týkajúcich sa určených tematických okruhov

3.4. Písomný prejav

Žiaci vedia:

- **v súlade s pravopisnými normami správne používať dané jazykové prostriedky**
- *vhodne usporiadať obsah svojho písomného prejavu do odsekov*
- *písať jednoduchú korešpondenciu a odpovedať na ňu, napr. *pohl'adnicu, blahoželanie* (v rozsahu asi 20-40 slov)*
- *vypracovať osnovu k textu a na jej základe napísať súvislý text, napr. *osobný list* (v rozsahu asi 90-100 slov)*
- *napísať jednoduchý text na základe vizuálneho podnetu, napr. obrázku, fotografie...*

IV. JAZYKOVÉ PROSTRIEDKY

NEMECKÝ JAZYK

1. Lexika

1.1 Aktívna slovná zásoba

Žiaci :

- majú situačne a vecne primeranú slovnú zásobu (v rozsahu 400-500 slov) vrátane antoným, synonym, internacionalizmov, frazeologických spojení na porozumenie a vyjadrenie určitých obsahov a zámerov (tematické okruhy a jazykové funkcie)
- rozumejú najbežnejším rakúskym jazykovým varietám

1.2 Práca so slovníkom

- vedia používať prekladový slovník

1.3 Tvorenie slov

- poznajú základné pravidlá tvorenia zložených slov, napr. od slovesa *schreiben*: *beschreiben, abschreiben, der Schreibtisch, das Schuljahr..., die Sommerzeit*

2. Morfológia

2.1. Sloveso

Žiaci vedia časovať a použiť:

- plnovýznamové slovesá v prítomnom čase, v 1. budúcom čase
- modálne slovesá v prítomnom čase *können, müssen*
- slovesá *haben, sein* a *werden* v prítomnom čase, v minulom čase (préteritum), v 1. budúcom čase
- rozkazovací spôsob
- konjunktív II vybraných slovies *möchte*

Žiaci vedia tvoriť a použiť:

- infinitív bez *zu* *Ich gehe heute schwimmen*

2.2. Podstatné mená

Žiaci vedia

- používať podstatné mená s členom určitým, neurčitým záporným členom *kein* a bez člena
- skloňovať podstatné mená v nominatíve, akuzatíve a datíve v určitom a neurčitom člene
- slovesné podstatné mená *das Lesen, das Einkaufen*
- pomnožné podstatné mená *die Ferien, die Weihnachten*
- množné číslo v 1. páde

2.3. Prídavné mená

Žiaci vedia:

- použiť prídavné meno v prísudku a v prívlastku *Das Haus ist schön*
- použiť prídavné meno s príslovkou: *sehr schön*

2.4. Zámená

Žiaci vedia:

- skloňovať a používať osobné, prívlastňovacie, zvratné zámená
- skloňovať a používať ukazovacie a opytovacie zámená v nominatíve, akuzatíve a datíve

2.5. Číslovky

Žiaci vedia:

- použiť základné (od 1 do 10 000), opakovacie číslovky (jednotky, desiatky, stovky, tisícky)
- použiť najčastejšie používané zlomky *drei Viertel, halb, Viertel* (čas, hodiny)
- riešenie jednoduchých príkladov – *plus, minus, mal, durch* (*dividiert*)

2.6. Príslovky

Žiaci vedia

- použiť príslovky, zhodné s prídavným menom (*Wie?*)
- použiť príslovky vo funkcii nezhodného prívlastku: *der Bleistift dort*
- použiť príslovky *hier, dort, weit, fort-vorbei, vorn, hinten, rechts, links, oben, unten*

2.7. Predložky

Žiaci vedia používať

- predložky s datívom: *aus, bei, mit, nach, von, zu*
- predložky s akuzatívom: *durch, für, gegen, ohne, um*
- predložky s datívom a akuzatívom: *an, auf, in, vor, hinter, über, unter, neben, zwischen*

2.8. Častice

Žiaci vedia použiť

- vetné častice: *ja, nein*

2.9. Zápor

- žiaci vedia použiť zápor *nicht, nein, kein, niemand*

3. Syntax

3.1. Jednoduchá veta

3.1.1. Základné vetné modely

Žiaci vedia vytvoriť

- oznamovacie vety *Er wohnt in Bratislava*
- opytovacie vety
- zisťovacie otázky *Wohnt er in Bratislava?*
- doplňovacie otázky (W-otázky) *Wer wohnt in Bratislava?*
- rozkazovacie vety *Komm heute zu uns!*
- veta bez podmetu *Mir ist kalt.*
- zápor pomocou *nicht*

Žiaci sa vedia

- opýtať *Wo? Wohin?*

3.1.2. Vetný rámec

Žiaci vedia vytvoriť:

- vety s modálnymi slovesami *Ich kann schön singen. Ich muss fleißig lernen.* (2. modálne slovesá *können, müssen*)

3.1.3. Vetné členy – ich postavenie vo vete

Žiaci vedia používať:

- slovosled vo vete - priamy, nepriamy, opytovací
- príslovkové určenie miesta: *Ich bin überall zu Hause.*

3.2. Súvetie

3.2.1. Prirad'ovacie súvetie

Žiaci vedia vytvoriť:

- kombinácie hlavných viet so spojkami – **und, aber, oder**

3.2.2 Podrad'ovacie súvetie

Žiaci vedia vytvoriť:

- vedľ'ajšiu vetu so správnym slovosledom

4. Výslovnosť a intonácia

Žiaci vedia:

- vyjadriť sa spisovným jazykom so správnou intonáciou a výslovnosťou, ktorá zodpovedá danej situácii a sluchovému postihnutiu
- zreteľne artikulovať
- správne vysloviť hlásky *ä, ü, ö Mädchen, hübsch, böse*
- správne vysloviť hlásku *e* napr. v slovách *sehen, lesen*

5. Pravopis

Žiaci vedia uplatňovať:

- základné princípy platného pravopisu (do roku 2005 je platný aj starý pravopis)
- najdôležitejšie pravidlá písania malých a veľkých písmen
- pravidlá interpunkcie
- pravidlá delenia slov na konci riadku, delenie slov na slabiky

Zoznam nepravidelných slovíč (len v prítomnom čase):

sein, beginnen, besitzen, bewegen, bieten, binden, bitten, braten, brechen, erschrecken, essen, fahren, fallen, fangen, finden, fliegen, geben, gefallen, gehen, gelingen, gewinnen, halten, hängen, heben, heißen, helfen, klingen, kommen, lassen, laufen, leiden, lesen, liegen, lügen, mahlen, nehmen, pfeifen, raten, reiten, riechen, rufen, schaffen, scheinen, schlafen, schließen, schneiden, schreiben, schweigen, schwimmen, sehen, singen, sitzen, sprechen, springen, stehen, stehlen, sterben, streiten, tragen, treffen, trinken, vergessen, wachsen, waschen, werfen, ziehen

- sloveso **sein** aj v **préterite** a v **budúcom čase**

